

20. oktober 2022

Høring i transport- og kommunikasjonskomiteen om statsbudsjett 2023

Mediebedriftenes Landsforening (MBL) skal bidra til å styrke og verne ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten, som grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn. MBL skal styrke og verne de publisistiske verdier som representeres av redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten.

MBL skal bidra til at et mangfold av økonomisk sunne medier kan fungere som det åpne samfunns arena for fri informasjon, samfunnskritikk og debatt.

MBL representerer 325 medlemsbedrifter med ca. 10.000 ansatte: 210 mediehus, herunder 190 aviser hvorav 150 er lokalaviser. Andre mediehus er kommersiell allmennkringkasting, magasiner og lokal-tv. MBL representerer også virksomheter tilknyttet mediehusene, bl.a. avistrykkerier og distribusjonsselskaper.

- 1. I budsjettforslaget er det lagt inn helårseffekt for anbudene for avisdistribusjon, som dekker områder der det ikke finnes noe distribusjonsalternativ. Det er svært positivt. Anbudene er fremdeles svært viktige for abonnentene, og gir et likeverdig distribusjonstilbud over hele landet. Nytt anbud må utlyses og tre i kraft når dagens avtaler utløper sommeren 2023.**
- 2. Høyhastighetsbredbånd er nødvendig infrastruktur og må være tilgjengelig over hele landet.**
- 3. Da Meld. St. 28 (2020-21) Vår felles digitale grunnmur ble behandlet var komiteflertallet bekymret for hvordan svikt i konkurransen rammer forbrukerne, og pekte på at det bør legges til rette for ytterligere konkurranse på tjenestenivå. Dette må komiteen be Samferdselsdepartementet om å følge opp.**

Redaktørstyrte, journalistiske medier er en av grunnsteinene i et fritt og demokratisk samfunn. Mediepolitikk er demokratipolitikk, og nyhetsmedier har en samfunnsverdi som demokratisk infrastruktur. Det er viktig at det mediemangfoldet vi har i dag opprettholdes, og fysisk og digital distribusjon er også mediepolitikk.

Avisene i Norge er blant de fremste i verden på digitalisering. De har mer enn 1,4 millioner rene digitale abonnementer. Flere nye, store og små nettaviser er lansert. Det jobbes svært godt med digitalisering, men det er også slik at de store avisene er kommet lengst. Mange lokalaviser er mer papiravhengige.

Avisene er plattform-agnostiske, de leverer innhold på alle de plattformene brukerne ønsker, inkludert papir. Lokalavisene har mange brukere som vil ha papirutgaven. Derfor er det viktig å kunne tilby dette.

Men det er utfordringer fremover. Tradisjonell distribusjon er fremdeles en svært viktig del av forretningsmodellen og gir store inntekter, men er sårbar. Papiroplagene synker med rundt 10% årlig, prisene for avispaper er mer enn doblet siden 2020 og annonseinntektene for papirutgaver stagnerer/faller.

Konsekvensen er dyrere distribusjon med høyere kostnad per distribuert eksemplar. Det vil derfor skje endringer i distribusjonen fremover.

Da postloven ble endret og Postens omdelingsfrekvens ble 2,5 dager per uke ga Stortinget klart uttrykk for at alle, uansett hvor de bor, skal kunne motta papiravis på lik linje med de som bor sentralt. Det er utgangspunktet for de to distribusjonsavtalene basert på anbud som løper frem til sommeren 2023. Vi er glad for at det er lagt inn helårseffekt i budsjettet.

Med dette som mål må det nå lages nye anbud som tar hensyn til endringene som skjer.

Avisdistribusjon på nytt anbud

Kap. 1370 Posttjenester, post 70, omtaler to anbudskontrakter: med Aktiv Norgesdistribusjon om lørdagsomdeling av aviser, og med Posten Norge om avisomdeling på ukedager. Begge gjelder i områder uten eksisterende avisbudnett, og er svært viktige for abonnentene i disse områdene. Det gjelder et stort antall titler, herunder ca. 190 lokalaviser med et samlet opplag på omtrent halvparten av bransjens totalopplag. Nesten en tredjedel av disse lokalavisene er dagsaviser, det vil si at de utkommer minst fire ganger per uke. Det er avgjørende for mediemangfoldet at alle lokalavisene klarer å nå både brukere og annonsører på flere flater. Nr. 2-avisene og riksspredte nisjeaviser er en sentral del av mediemangfoldet, og mange av disse har en svært høy andel abonnenter spredt over hele landet.

Alle disse avisene er avhengige av å nå en stor andel av abonnentene med papirutgaver, og anbudskontraktene har stor betydning for de abonnentene som ønsker papirutgaver.

MBL ber om at det utlyses nye anbud som kan tre i kraft når dagens avtaler utløper sommeren 2023. Her er vi i dialog med Samferdselsdepartementet, og vi ber om at komiteen i forbindelse med RNB i samarbeid med departementet vurderer hvordan målet kan nås.

Bredbånd over hele landet

Den digitale infrastrukturen er kritisk for at norske medier skal nå ut til borgerne med sine tjenester, og oppfylle sitt samfunnsoppdrag. Stortingsmeldingen om digital infrastruktur, Meld. St. 28 (2020-21) *Vår felles digitale grunnmur*, pekte på at «Innbyggernes forbruk av medietjenester skjer i økende grad på digitale plattformer. Norske medievirksomheter er derfor i økende grad avhengig av tilgang til digital infrastruktur, det vil si mobil- og bredbåndsnett, for å nå ut til brukerne med innhold og journalistikk som bidrar til ytringsfrihet og mediemangfold.» Høyhastighetsbredbånd over hele landet er nødvendig infrastruktur og må være tilgjengelig for alle.

Sikre nødvendig konkurranse og innovasjon i mobil- og bredbåndsnettene

Det pekes også i meldingen på at «Velfungerende konkurranse i mobil- og bredbåndsnett er viktig for å sørge for at innbyggerne har god tilgang til informasjon og innholdstjenester og dermed legge til rette for mediemangfold og ytringsfrihet. På samme måte er prinsippet om nettnøytralitet (jf. kapittel 10) en viktig forutsetning for demokrati og fri tilgang til informasjon, og dette prinsippet er derfor også nødvendig for å sikre forbrukerrettigheter.»

MBL har tidligere pekt på at vi er svært bekymret for de langsiktige konsekvensene av utviklingen i disse markedene. Det er ikke gjort noen utredning av konsekvensene av manglende konkurranse for mediemangfold og innholdsmarkedene. Dette til tross for at meldingen erkjenner at et stort antall forbrukere, spesielt i distriktene, ikke vil ha valgfrihet mellom bredbåndsleverandører på grunn av høye investeringskostnader.

Da meldingen ble behandlet i Stortinget var komiteflertallet «bekymret for hvordan svikt i konkurransen og bruk av bindingstid, koblingsalg og andre innlåsningsmekanismer som rammer forbrukerne, er til hinder for valgfrihet og begrenser tilgangen til fri informasjon.» Flertallet mente at «det bør legges til rette for ytterligere konkurranse på tjenestenivå og føres hyppigere kontroll av markedet hvor en aktør har monopol eller spesielt sterk markedsstilling.» Dette må komiteen be Samferdselsdepartementet om å følge opp.